

Ládi Körkép

- Kéthavonta megjelenő helyi információs és kulturális lap -

XIV. évfolyam 2. szám

2017. április

TAVASZI RENDEZVÉNYEINK

2017. április 08. Húsvéti kiállítás

2017. április 22. Hungarikum Fesztivál és Dalostalálkozó

2017. május 27. Gyermeknap

A rendezvényekkel kapcsolatban a fényújságon és a hirdető-kön elhelyezett plakátokon nyújtunk részletes tájékoztatást!

MINDENKIT SZERETETTEL VÁRUNK!

ÍZELÍTŐ A TARTALOMBÓL

ÖNKORMÁNYZAT AKTUÁLIS HÍREI

HÚSVÉTI GONDOLATOK, TÖRTÉNETEK

TERÍTÉKEN A HÚSVÉTI ÉTELEK

TAVASZKÖSZÖNTŐ

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD

GYERMEKEINK VÉDELMEBEN

BOLONDOS ÁPRILIS

A NEVETÉS A LEGJOBB GYÓGYSZER

IMÁDSÁG A MAGYAR NÓTA (FOLYTATÁS)

AZ ANYÁK TISZTELETE

MÁJUS ELSŐ VASÁRNAPJÁN (2017. MÁJUS 7.) AZ ÉDESANYÁKAT KÖSZÖNTJÜK ISTEN ÉLTESSE SOKÁIG ŐKET ERŐBEN, EGÉSZSÉGBEN!

Kárpáti Csaba

Ragyogjatok

Édesanyák! Ti földi lángok,
csillagszemek, létező álmok,
izzó lelkek, örködő fények,
védő szárnyak, egyszerűn szépek,
minden vagytok, Anya az Isten,
csókos asszony, gyémánt a kincsben,
rózsaillat, virág a réten,
vakító fény a mindenségben.
Édesanyák! Lobogó lángok,
értünk küzdő bátor leányok,
maradjatok mindig ily szépek,
ragyogjatok-! Nyílt lelkű fények.

Címlapfotók: fent: nappali pávaszem, jobbra: fekete kökörcsin (V. G. M.)

IMPRESSZUM - LÁDI KÖRKÉP

Kiadja: Sajólad Község Önkormányzata Főszerkesztő: Vitéz Gábor Miklós

Szerkesztőségi tagok: Bernáth Zoltánné, Bugyinkóné Ronyecz Ágnes, Czaga László, Szendrei Csilla, Veres Mária

Tiszteletbeli szerkesztőségi tag: Gál Mihály Fotó: Lénártfalvi Ádám

Elérhetőség: ladikorkep.vitez@gmail.com

Sajólad honlapja: www.sajolad.hu

HIRDETMÉNY A FÚRT KUTAKRÓL

Egy jogszabály-módosításnak köszönhetően szankciók alkalmazása nélkül fennmaradási engedélyt kaphatnak a 2016. június 4. előtt engedély nélkül fúrt vagy a nem azok szerint üzemelő kutak Magyarország területén.

A fennmaradási engedélyt 2018. december 31-ig lehet kérelmezni a megfelelő vízgazdálkodási hatáskörrel rendelkező hatóságok valamelyikénél. A jegyzőtől akkor, ha a kút háztartási igényeket elégíti ki és legfeljebb évi 500 köbméter vizet szolgáltat talajvízből vagy vízparti vízből. Kitétel az is, hogy a kút ne érintsen vízbázisvédelmi területet. Ettől eltérő esetben a fővárosi vagy a megyei katasztrófavédelmi igazgatósághoz kell benyújtani a kérelmet, amelyhez csatolni kell a működő, megépített kút pontos tervdokumentációit is. Amennyiben a kút megkapja a fennmaradási engedélyt és 2016. június 4-e előtt fúrták, a tulajdonosát nem bírságolják meg. A kút létesítésének időpontját szükség esetén bizonyítani kell, ha ugyanis a megadott dátum után létesítették, akkor a fennmaradási engedélyt az eljáró hatóság kiadja, ugyanakkor bírságot is kiszab. Más esetben – ha például a hatóság nem engedélyezi a kút fennmaradását – a kút elbontására, megszüntetésére kötelezik a kérelmezőt.

Az érintett háztartásokat a jövőben a helyi hirdető felületeken fogjuk tájékoztatni az eljáró hatóság pontos elérhetőségéről, valamint a szükséges dokumentáció tartalmáról.

Veres Mária
jegyző

MIREHUKÖZ
NON PROFIT KFT

MiReHuköz Nonprofit Kft.
3518 Miskolc Erenyő u. 1.
Tel.: +36 46 200 179 | +36 46 200 178
Fax: +36 46 200 177
e-mail: info@mirehukoz.hu honlap: www.mirehukoz.hu

2017. évi hulladéknapló II. negyedév - SAJÓLÁD

Április	Május	Június
01 szombat	01 hétfő	01 csütörtök
02 vasárnap	02 kedd	02 péntek
03 hétfő	03 szerda	03 szombat
04 kedd	04 csütörtök	04 vasárnap
05 szerda	05 péntek	05 hétfő
06 csütörtök	06 szombat	06 kedd
07 péntek	07 vasárnap	07 szerda
08 szombat	08 hétfő	08 csütörtök
09 vasárnap	09 kedd	09 péntek
10 hétfő	10 szerda	10 szombat
11 kedd	11 csütörtök	11 vasárnap
12 szerda	12 péntek	12 hétfő
13 csütörtök	13 szombat	13 kedd
14 péntek	14 vasárnap	14 szerda
15 szombat	15 hétfő	15 csütörtök
16 vasárnap	16 kedd	16 péntek
17 hétfő	17 szerda	17 szombat
18 kedd	18 csütörtök	18 vasárnap
19 szerda	19 péntek	19 hétfő
20 csütörtök	20 szombat	20 kedd
21 péntek	21 vasárnap	21 szerda
22 szombat	22 hétfő	22 csütörtök
23 vasárnap	23 kedd	23 péntek
24 hétfő	24 szerda	24 szombat
25 kedd	25 csütörtök	25 vasárnap
26 szerda	26 péntek	26 hétfő
27 csütörtök	27 szombat	27 kedd
28 péntek	28 vasárnap	28 szerda
29 szombat	29 hétfő	29 csütörtök
30 vasárnap	30 kedd	30 péntek
	31 szerda	

Kommunális hulladék

Zöld hulladék

Üveg hulladék

Szelektív hulladék

ÖNKORMÁNYZATI HÍREK, AKTUALITÁSOK

FEBRUÁR - MÁRCIUS

Az önkormányzat képviselő-testülete 2017. február 14. napján tartott ülésén jóváhagyta a 2017. évre vonatkozó, gazdálkodását megalapozó költségvetési rendeletét.

Az önkormányzat a csökkenő központi finanszírozás ellenére továbbra is biztosítja a 2015. évtől kialakított szociális támogatásokat: lakásfenntartási támogatások, idősök és gyermekek támogatása, eseti, temetési segélyek, Bursa Hungarica támogatás.

Az önkormányzat saját bevételei terhére a szociális juttatások biztosítása mellett fejlesztéseket, beruházásokat tervez a 2017. évben: csapadékvíz-elvezető rendszer részbeni felújítását, szociális épület

építését, óvoda bővítését és bölcsőde kialakítását, az egészségház felújítását és újabb belterületi utak felújítását.

Színvonalas rendezvényekkel készül az önkormányzat és a Sajóvárdi Községi Ház a 2017. évre, a lakosok a hirdetőtáblákról és a honlapról folyamatosan értesülhetnek az újabb és újabb színes programokról.

*

A 2017. március 07. napján tartott testületi ülésen mintegy 9 napirendi pont megtárgyalására került sor.

A testület módosított a 2016. évi költségvetési rendeletét az államháztartásra vonatkozó szabályok előírásai alapján.

A házasságkötés helyi szabályairól szóló rendelet legfontosabb változásairól külön is hírt adunk.

Elfogadásra került az önkormányzat által nyújtott támogatások rendjéről szóló önkormányzati rendelet.

Jóváhagyásra került az önkormányzat 2017. évre vonatkozó közbeszerzési terve.

Több intézményi beszámoló is megtárgyalásra került az ülésen: a Sajóvárdi Községi Ház, valamint a két körzetből álló védőnői szolgálat 2016. évi tevékenységéről szóló beszámoló is jóváhagyásra került.

Veres Mária, jegyző

HÁZASSÁGKÖTÉssel KAPCSOLATOS VÁLTOZÁSOK

A jogszabályi változások szükségessé tették, hogy Sajóvárdi Község Önkormányzata új rendeletet alkosson az egyes anyakönyvi események engedélyezésének helyi szabályairól és az eseményhez kapcsolódó többletszolgáltatásért fizetendő díjak mértékéről. A módosítások 2017. április 01. napján lépnek hatályba.

A hivatali munkaidőn kívül történő házasságkötés engedélyezését és a hivatali helyiségen kívül történő anyakönyvi esemény engedélyezését a hivatalban, valamint a honlapon is elérhető nyomtatványon kell kérni a házasságkötésre történő bejelentkezéskor. A hivatali munkaidőn kívül, hivatali helyiségben történő anyakönyvi esemény szolgáltatási díja egységesen 12.000 Ft, mely díjat az önkormányzat részére kell befizetni. Ezen összeg magába foglalja a szervezési többletköltségeket, a gépzeke biztosítását, az anyakönyvvezető rendelkezésre állását.

Anyakönyvi esemény hivatali helyiségen kívül lebonyolításáért hivatali munkaidőben vagy hivatali munkaidőn kívül egységesen 15.000 Ft szolgáltatási díjat kell fizetni az önkormányzat részére. Ezen összeg magába foglalja a szervezési többletköltségeket, és az anyakönyvvezető rendelkezésre állásának huzamosabb időtartamát. A szolgáltatási díjat az anyakönyvi eseményt megelőzően tíz nappal csekken vagy a polgármesteri hivatal házi pénztárában kell megfizetni, melyről a befizető számlát kap. A szolgáltatási díj megfizetésének hiányában a rendezvény hivatali munkaidőn és hivatali helyiségen kívül nem tartható meg.

További részletekért kérjük forduljanak a hivatalban szolgálatot teljesítő anyakönyvvezetők-höz. Az anyakönyvvezetői feladatokat Lénártfalvi Gréta és Bócsi Alexandra köztisztviselők látják el.

Veres Mária, jegyző

TALAJTERHELÉSI DÍJAL KAPCSOLATOS FELHÍVÁS

Felhívjuk az érintett ingatlantulajdonosok figyelmét, hogy a 2017. évtől nincs mentesség a talajterhelési díj megfizetése alól.

Talajterhelési díjfizetési kötelezettség terheli mindazokat, akik a műszakilag rendelkezésre álló közcsatornára nem kötöttek rá vagy évközben csatlakoztak a gerincvezeték-re.

A díjfizetés alapja az elhasznált víz mennyisége, melynek mértéke:

- mérőórával rendelkezők esetében a mért fogyasztás
- minden más esetben a fizetendő díj mértéke 40 liter/18 életévét betöltött vagy nagykorú fő/nap

A talajterhelési díj mértéke 3.600-Ft/m³, melyet központi jogszabály határoz meg. Adók módjára behajtható és behajtandó kötelezettség.

Tehát a díjfizetési kötelezettség elkerülése és csökkentése érdekében még az éven mielőbb célszerű a bekötés iránt intézkedni.

A bekötéssel kapcsolatos teendőkről, kedvezményekről, lehetőségekről mielőbb keressék hivatalunkat, Ördög Imre műszaki ügyintézőt!

Veres Mária, jegyző

SAJÓLÁD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK 9/2015. (IV.30.) ÖNKORMÁNYZATI RENDELETE
AZ AVAR ÉS KERTI HULLADÉK ÉGETÉS HELYI SZABÁLYAIRÓL

Sajólád Község Önkormányzat Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a.) pontjában foglalt jogalkotói hatáskörében eljárva, a környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. tv. 48. § (4) bekezdés b.) pontjában biztosított felhatalmazás alapján a következőket rendeli el.

Általános rendelkezések

1.§

E rendelet alkalmazásában:

- a.) avar és kerti hulladék: falomb, kaszálék, nyesedék, szár, levél, gyökér és egyéb növényi maradványok;
- b.) szabadtéri tűzgyújtás: minden olyan tűzgyújtás és égetés, amelyet szabadtéri sütés-főzés céljából folytatnak;
- c.) ünnepnap: január 1., március 15., húsvét, október 23., november 1. és december 25-26.

A rendelet hatálya

2.§

A rendelet hatálya kiterjed Sajólád község belterületén belül a természetes és jogi személyekre, valamint a jogi személyiség nélküli társaságokra, szervezetekre, akik állandó vagy ideiglenes jelleggel a város területén működnek, tevékenykednek.

Avar és kerti hulladék égetésének szabályai

3.§

- (1) Avar és kerti hulladék megsemmisítése elsősorban helyben történő komposztálással történhet.
- (2) Égetéssel csak a nem komposztálható (nem lebomló)-, illetve a komposztálásra alkalmatlan (pl. vírusos, baktériumos, gombás vagy egyéb fertőzőtt) avar és kerti hulladék ártalmatlanítható az alábbi időszakokban:
március 01. napjától május 31. napjáig és szeptember 15. napjától november 15. napjáig csütörtök, péntek, szombati napokon 09.00-15.00 órák között.
- (3) Tilos az égetés a Munka törvénykönyvében meghatározott munkaszüneti napokon.

4.§

- (1) Égetni csak száraz kerti hulladékot lehet. A füstképződés csökkentése érdekében az avar és a kerti hulladékot előzetesen szikkasztani, szárítani kell, és az eltüzelés csak folyamatosan kis adagokban történhet.
- (2) Avar és kerti hulladék égetését úgy kell végezni, hogy a környezetet erősen zavaró, ingerlő füst, bűz, pernye, és hőterhelés hatása ne álljon fenn, az tűz- és robbanásveszélyt ne jelentsen. Égetni csak úgy szabad, hogy a keletkező hő és füst a környékében levő zöld növényeket, fát, bokrot ne károsítsa. Amennyiben az égetéssel járó füst, bűz, pernye, és hőtermelési hatásokat felerősítő időjárási körülmény alakul ki, az égetést azonnal be kell fejezni.
- (3) Tilos az avar és kerti hulladék égetése párás, tartósan ködös, esős időben, füstköd-riadó és erős szél esetén.
- (4) Tilos égetni egészségügyi, oktatási, kulturális és szociális intézmények, nyitott sportlétesítmények 100 méteres körzetében az intézmény működésének ideje alatt, valamint az egyházi és vallási rendeltetésű ingatlanok 100 méteres körzetében az egyházi szertartások, rendezvények ideje alatt.
- (5) Az égetést csak 18 éven felüli cselekvőképes személy végezheti.
- (6) Az avar és kerti hulladék meggyújtásához nem használható olaj, benzin, vagy más vegyi adalékanyag és az égetendő hulladék nem tartalmazhat kommunális, ipari eredetű vagy veszélyes hulladékot, műanyagot, gumit, vegyszert, festéket, vagy ezek maradványait.
- (7) Az avar és kerti hulladék közterületen történő elégetése tilos.

5.§

- (1) A tűz őrzéséről és veszély esetén annak eloltásáról az égetést végző köteles gondoskodni. Az égetés helyszínén olyan eszközöket és felszereléseket kell készenlétben tartani, amelyekkel a tűz terjedése megakadályozható, a tűz eloltható, így különösen kerti locsolótömlőt, vagy legalább 50 l vizet edényben, tűz oltására alkalmas tűzoltó készüléket, lapátot, ásót, vasvillát vagy egyéb kézi szerszámot.
- (2) Az égetés befejezésével a tüzet el kell oltani és a parázslást – vízzel, földtakarással, kéziszerszámokkal – meg kell szüntetni. A tűz kihunyásáról a tűzgyújtás helyszínének elhagyása előtt meg kell győződni.
- (3) A hatóságilag elrendelt országos általános tűzgyújtási tilalom alól e rendelet nem ad felmentést.
- (4) Aki e rendeletben foglalt előírásokat nem tartja be, a hulladékgazdálkodási bírság mértékéről, valamint kiszabásának és megállapításának módjáról 271/2001. (XII. 21.) Korm. rendelet szabályai szerint hulladékgazdálkodási bírsággal sújtható.

Záró rendelkezések

6.§

- (1) Ez a rendelet 2015. május 1. napján lép hatályba.
- (2) Hatályát veszti Sajólád Község Önkormányzat Képviselő-testületének a helyi környezet védelméről, a köztisztasággal összefüggő tevékenységről szóló 9/2009.(IV.1.) önkormányzati rendeletének 11. §-a.

Pozbai Zoltán
polgármester

Szabó Elekné
jegyző

A rendelet kihirdetve: Sajólád, 2015. április 30.

Szabó Elekné
jegyző

KARBANTARTÓ CSOPORT
KÜLSŐ SZOLGÁLTATÁSOK ÁRAI
2017 JANUÁR 1-TŐL

Segédmunka 1.250 Ft/óra
Szakmunka 1.750 Ft/óra
Fűkasza (STIHL) 1.750 Ft/óra
Fűnyíró (MAKITA) 1.550 Ft/óra
Rotációs kapa (HONDA) 2.050 Ft/óra
Aggregátor (HITACHI) 1.850 Ft/óra
Láncfűrész (STIHL) 3.050 Ft/óra
Bontókalapács (MAKITA) 1.300 Ft/óra
Sövényvágó (STIHL) 1.700 Ft/óra
Fűnyíró kistraktor 3.000 Ft/óra
Lap vibrátor (HONDA) 1.850 Ft/óra
MTZ-80 traktor 7.300 Ft/óra
MTZ + Fűkasza 10.350 Ft/óra
MTZ + Könnyű pótkocsi 8.300 Ft/óra
MTZ + Rendszóró 15.800 Ft/óra
MTZ + Talajmaró 16.550 Ft/óra
MTZ + Tárcsa 16.750 Ft/óra

Kelt: Sajólad 2017. január 01.

ANYAKÖNYVI HÍREK

Születések

Horváth Elza (szül.: Miskolc, 2017.01.21. An: Bartók Ágnes)
Bódi Attila (szül.: Miskolc, 2017.01.28. An: Szabó Alexandra)
Galuska Tamás (szül.: Miskolc, 2017.02.10. An: Szabó Krisztina)
Orosz Hanna (szül.: Miskolc, 2017.03.07. An: Budai Erika Fanni)

Házasságkötések

Nem történt házasságkötés a megadott időszakban.

Elhalálozások

2017. január 24. – *Rontó Béláné* (Született: Kovács Katalin, 1952.08.24.)
2017. január 23. – *Urbán Károlyné* (Született: Kékedi Mária, 1940.09.05.)
2017. február 07. – *Léport Józsefné* (Született: Farka Anna, 1928.03.20.)
2017. január 30. – *Simkó Józsefné* (Született: Kapczár Anna, 1959.02.28.)
2017. február 09. – *Szendrei László* (Született: 1953.06.15.)
2017. február 26. – *Köteles Gézané* (Született: Supák Anna, 1935.08.01.)
2017. február 24. – *Budai Géza* (Született: 1943.07.13.)
2017. március 14. – *Kainka Lajosné* (Született: Répászki Mária, 1939.12.08.)

Bócsi Alexandra, szociális és gyámügyi előadó
Lénártfalvi Gréta, igazgatási előadó

SAJÓLÁDI NYUGDÍJAS KLUB

A Sajóladai Nyugdíjas Klub tagjai **minden héten csütörtökön 15.00-18.00 óra között** a Sajóladai Községi Ház különtermében tartják összejöveteleiket, nagyon jó hangulatú programokkal kiegészítve: csigatészta készítés, különféle előadások (gyógynövény bemutató, „Barangolások a Szentföldön”). A rendezvényeket a Községi Ház Facebook csoportjában mindig meghirdetjük és képeket is feltöltünk. **Várunk mindenkit, hogy csatlakozzon egy jó hangulatú baráti csoporthoz!**

Bernáth Zoltánné

BÉKÉS, ÁLDOTT HÚSVÉTI ÜNNEPET!

HÚSVÉTI GONDOLATOK

HÚSVÉT:
A SZERETET GYŐZELME

Húsvét, Jézus Krisztus feltámadásának ünnepe a keresztény létezés alapünnepe. A Krisztusban ajándékba kapott új életünk, a keresztiségben kapott új emberségünk örömeinek ünnepe. A Szeretet győz a halál felett.

„A világ perlekedik Istennel. Számos ésszerűtlen dolgot tapasztal, ezért számon kéri Tőle az ésszerűséget. Mennyi dolgot nem találunk ésszerűnek és célszerűnek! Miért van ez így, és miért nincs másként? – kérdezzük. Hol a végtelen Okosság? És mert nem ismerjük föl, tagadni kezdjük Istent. De Isten nemcsak az Okosság Istene. – Azután az erő és a hatalom szempontjából nézünk a világra, és

nem tapasztaljuk a végtelen Erő és a legyőzhetetlen Hatalom jelenlétét. Úgy sóvárogjuk, hogy a fogyhatatlan erő semmisítse meg a lázadásokat, és az Erő csöndesítse le a nyugtalanul száguldó erőket. Igen, de Isten nemcsak a hatalom Istene. Isten a Szeretet Istene, és – vállalva a szeretet gyöngeségét és oktalanságát – Krisztusban adta meg a választ a kérdező világnak. Krisztus lett Isten „gyöngesége és oktalansága”. De – és ebben megingathatatlan a kinyilatkoztatás – „Istennek a balgasága bölcsőbb az emberekénél, és Istennek a gyöngesége erősebb az emberekénél.” (1Kor 1,25) Egész közönségesen ezt úgy fejezhetnénk ki: Isten tragikumuma az, hogy csupa szeretet, de nagysága és mindent meghaladó ereje is ez: hogy végtelenül szeret. Beszéltünk arról, hogy a vi-

lág választ kér és vár Istentől az ő kihívásaira. Isten válasza: Krisztus szenvedése és feltámadása.” (Belon Gellért: „Élet a halálból”). A feltámadás misztériuma 24.)

A bizánci liturgia húsvéti főéneke, a tropár, amelyet a húsvéti időben számtalanszor ajkunkra ad a liturgia tömören, szinte egy felkiáltásban foglalja össze a Szent Húsvét örömhírét: „Föltámadt Krisztus halottaiból, legyőzte halállal a halált és a sírban lévőknél életet ajándékozott.” Ez a válasza Istennek a világ kérdéseire. A testté lett Ige halállal tiporja le, győzi le a halált. A háromnapos halhatatlan halott Krisztusban az Isten emberszeretete saját kelepéjében, a halálban osztozva győzi le, semmisíti meg magát a halált és egyben annak személyes kíváncsját, a sátánt.

A szeretet győzelme szabadságot szerez az embernek, a bűntől való szabadságot. Az Isten végtelen szeretete a kereszthalál áldozatában mutatkozik meg. „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen.” (Jn 3,16). Az áldozat a szeretet mértékegyisége. Akit igazán szeretünk, azért tudunk áldozatot hozni, vagyis legyőzni az önzésünket, kilépni saját bűvkörünkből. A végtelenül irgalmas szeretet által vállalt halállal Krisztus legyőzi a halált, feltámad harmadnapra. „Halál, hol a te győzelmed? Halál, hol a te fullánkod?” (1Kor 15,55) „Feltámadt Krisztus és az Élet uralkodik!” (Aranyszájú Szent János húsvéti homiliája) „Benne az élet volt, s az élet volt az emberek világossága.” (Jn 1,4) Kereszténynek lenni lényegében magának Krisztusnak, mint Életnek és az élet fényének az elfogadása.

„Az Egyház kapu Krisztus feltámadt életébe; részesedés

az örök életben, »öröm és béke a Szentlélekben«. És várakozás az

Ország »alkony nélküli napjára«; nem valamiféle másvilágra«, hanem minden dolog és minden élet beteljesedésére Krisztusban. Benne maga a halál vált az élet tettévé, mert Önmagával, szeretetével, fényével töltötte be. »Benne minden a tiétek, ... a világ, az élet, a halál, a jelenvalók, az eljövendők; minden a

tiétek. Ti azonban Krisztuséi vagytok, Krisztus pedig Istené» (1Kor 3,21–23). És ha magamévá teszem ezt az új életet, magamévá ezt az Isten országa utáni éhséget és szomjúságot, annak bizonyosságát, hogy Krisztus az Élet, akkor halálom az Életben való részesedés aktusává lesz. Mert sem az élet, sem a halál nem képes elválasztani bennünket Krisztus szeretetétől. Hogy ez a beteljesülés mikor és hogyan érkezik majd el, azt nem tudom. Nem tudom, mikor teljeseznek be mindennek Krisztusban. Semmit sem tudok a »mikorokról« és a »hogyanokról«. De tudom, hogy Krisztusban elkezdődött a nagy Átmenet, a világ Pászkája, s hogy az »eljövendő világ« fénysugara a Szentlélek örömeiben és békéjében már elért hozzánk, mert feltámadt Krisztus, és az Élet uralkodik.” (Alexander Schmemmann: A világ életéért 137–138.)

**Thódory Ferenc
parókus**

HÚSVÉTI KÉSZÜLŐDÉS, HÚSVÉTI SZOKÁSOK

A húsvét a 40 napos böjt lezárását jelenti, Jézus feltámadásának ünnepe. Ennek tiszteletére feldíszítjuk a lakásunkat, ünnepi asztalt varázsoltunk, és évszázados hagyományként hímes tojásokat festünk.

Ám mint minden egyházi ünnephez, ehhez is számos néphagyomány kötődik, közülük nem egy még a kereszténység előtti korból származik.

Körmenet, határkerülés

A római katolikusok körében elterjedt a nagyszombat esti, a feltámadást megjelenítő körmenet. A húsvéti hagyományok szerint régen egyes helyeken ünnep hajnalán került sor egy falut végigjáró körmenetre, az úgynevezett Jézus keresésére vagy Szentsír keresésre, ahol a határ menti kereszteket végigjárva, a legtávolabbinál megtalálták a (korábban odarejtett) templomi Krisztus-szobrot, melyet aztán diadalmenetben vittek vissza a templomba.

Ezzel az egyházi szokással függhet össze a húsvéti határkerülés, mellyel a gonoszt és a veszedelmet tartották távol a falutól és a hozzá tartozó földektől.

Locsolkodás

A húsvéti hagyományok közül talán legismertebb a húsvéthétfői locsolás, ami a teljes magyar nyelvterületen elterjedt szokás. A víz megtisztító, megújító erejébe vetett hit az alapja ennek a szokásnak, mely aztán idővel, mint kölnivízzel való locsolás maradt fenn napjainkig.: a fiúk, férfiak locsolóversek kíséretében megöntözik a lányokat, asszonyokat, melyért cserébe – főleg a gyerekek – hímes tojást, illetve (újabbán) süteményt vagy pénzt kapnak.

Ez a szokás igencsak új, alig 100 évre tekint vissza, ám a friss kútvízzel való locsolás régi eredetű, egészség- és termékenységvarázsló szerepet töltött be.

Tojásfestés

A kereszténység elterjedésével a tojást, mint ősi élet-szimbolumot, összekapcsolták a feltámadás ünnepével. A húsvétra festett tojások hagyományos színe a piros, amely Krisztus vérét jelképezte.

A tojásdíszítés a tojások héjának különféle módszerekkel történő díszítésének művészete. A tojásfestéshez bármilyen tojás felhasználható, de általában minél nagyobb a tojás és minél erősebb a héja, annál jobban megfelel.

A tojásfestés Európa számos országában húsvéti hagyomány, amely a locsolkodáshoz kapcsolódik, de a tojások díszítése más kultúrákban is elterjedt.

A liba, kacs és tyúktojásokat általában kifújják (a tojás tartalmát a tojás két végén fúrt lyukon keresztül kiürítik), majd az üres héjat festik, rajzolják, faragják, patkolják vagy más módszerrel díszítik.

A tojás és egyéb más tojásételek szerepe a húsvéti asztalon

A tojás a húsvéti ünnep talán legjellegzetesebb jelképe. A tojás a húsvéti menü elmaradhatatlan alkotója, sokféle módon lehet felhasználni.

A hidegtálakon szerepelve díszítéshez, illetve reggelik alkotójaként szinte minden ünnepi asztalon megtalálható.

Bernáth Zoltánné

SAJÓLÁD KONYHÁJA: HÚSVÉTI ÉTELEK

A húsvét a valláson kívül a tavaszvárás, a tavasz eljövetelének ünnepe is, amelyet március vagy április hónapban (a Hold állásának megfelelően) tartanak.

Húsvétvasárnaphoz tartozott az ételszentelés hagyománya. A délelőtti misére letakart kosárral mentek a hívők, melyben bárányhús, kalács, tojás, sonka és bor volt. A húsvéti bárány Jézus áldozatát, a bor Krisztus vérének jelképezi, a tojás pedig az újjászületés jelképe. Az egészben főtt tojás ugyanakkor a családi összetartást is jelképezi. A húsvéti ünnepek táplálkozási szokásai régi időkre vezetnek vissza, amelyek legjellegzetesebb alkotóelemei még ma is minden családi asztalon megtalálhatóak. Ilyen jellegzetes étel a bárány, a sonka, a tojás vagy a torma.

Sonka

A sonka szinte nélkülözhetetlen szereplője a húsvét-nak. Fogyasztják hidegen, tormával, szendvicsként, de lehet belőle villásreggelit, vagy meleg főételt is készíteni különféle tekercsek, illetve sülték formájában. Magyarországon a hagyomány szerint kaláccsal, retekkel fogyasztják, a régi magyar konyhában pedig almával vagy körtével is kedvelt volt.

A déli, mediterrán országokban hagymával, paradicsompürével, ketchuppal, fűszerolajokkal, il-

letve déli gyümölcsökkel, aszalt, porcukros datolyával. Az északi országokban pedig hagymás burgonyasalátával is fogyasztják. A lengyeleknél jellemző, hogy a sonkához hideg babsalátát esznek, az olaszok pedig a pármái sonkát sárgadinnyével fogyasztják.

Bárány

A régi magyar konyha gyakran használta ezt a húsfélét, ma már sok családban szinte csak húsvétkor található meg az asztalon. Természetesen nem számít szentségtörésnek, ha a húsvéti ünnepek alatt nemcsak bárány, hanem például szárnyas hús, vagy hal is szerepel a menüben.

Sonkafőzés

A sonkát langyos vízben mossuk meg, majd áztassuk be fél-egy napra és egy nagy edényben annyi hideg vízben tegyük fel főni, hogy a víz teljesen ellepje! Kb. annyi órán keresztül főzzük ahány kiló a nyers sonka. Mikor megpuhult, elzárjuk a tűzhelyt és a saját levében hagyjuk kihűlni. Leöntjük a levét, majd a sonkát hideg helyre tesszük, leszedjük a hálót, és felszeletelve tálaljuk. A főzőlevét felhasználhatjuk levesek, főzelékek ízesítéséhez, de főzhetünk benne kemény tojást is, mely különleges ízt ad neki, vagy füstölt kolbászt is főzhetünk bele, melyet felszeletelve a tojással, sonkával rétegezve tálalhatjuk. Köré tormát, újhagymát, retket, franciasalátát, fasírtot rakhatunk.

Bernáth Zoltánné

TAVASZKÖSZÖNTŐ

KITEKINTŐ, ÉRDEKESSEGEK A MINDENNAPOKRA

TAVASZ ÍRÓINK, KÖLTŐINK TOLLÁBÓL...

„Dárdáit már rázza valahol a nap.
Halld az arany fanfárokot?
Itt az ünnepe a ragyogásnak,
a fényben szinte kigyúlnak a házak...”
(Szabó Lőrinc)

Megújulás, fényben szikrázó színek, az éledő, zsibongó természet illata... Megunhatatlan és kifogyhatatlan képözön irodalmunkban. Évszakaink közül talán a tavasz az, mely termékeny múzsája a reményteljes, életigenlő közvetítő versek, gondolatok sokaságának.

Jó kinn ilyenkor hallgatózni, érezni és élvezni a nap energiát adó sugarait, látni a gyerekzsivajjal megtelt utcák, terek zsúfoltságát. Ahogyan a költő is írja:

„Hadd fusson a gyermek álmok fuvallatán
Csapongva illanó arany lepkék után!

Legyen, mint a tavasz, vidám tekintetű,
Kis ajka zendüljön, mint égi csöngettyű!
Harmatos bokrétát hadd tépjen a mezőn!”
(Pósa Lajos)

Kétségtelen, hogy a tavasz az ifjúság, a szerelem, a felfokozott érzelmek évszaka. A természet esti éledése, játékos csicsergése, a szív vágyainak ébredése a tavasz örök körforgásának részét képezik.

„Vannak szelíd, holdas éjszakák, midőn az egész természet reszket a ... boldogság mámorától; midőn a virágos tavasz illatának legbódítóbb részeit adja át a szellőnek, hogy maga a lélegzés legyen idegeink csábítója s midőn a madárdal beszéddé válik és az álmodó szívet az élvezet titkairól világosítja fel. Ilyenkor az eltemetett szerelem sírhangjai is egyszerre a vágyak virágáyaivá válnak; akkora termékenyítő ereje van az érzékiség langy-meleg légkörének. Talán csak percekig tart a bűvölet; de határozhat az élet sorsáról.” (Kemény Zsigmond)

És valóban... A tavasz az újjászületés évszaka is. Minden rezdülésében, minden történésében az élet lehel új színt, új lelkesedést, új értelmet. Wass Albert gyönyörű sorait idézve:

„... gondolt... a madarakra, akik lázasan építgetik már a fészkeket, hogy fiókákat hozzanak a világra benne. Nyírfák mellett haladt el, és megérezte orrában az édeskés rügyszagot, ami felőlük jött, és arra gondolt, hogy a fák is rügycet bontanak, új ágakat növelnek, a gyökerek sarjakat bocsátanak útra, a melegező televényben magvak csíráznak... és egyszerre megértette, hogy ez a rendje a világnak. Ez a tavasz törvénye: életet bontani, továbbadni az életet, világra hozni valakit. Komoly, szép érzés volt ez. Érezte, hogy valamennyien egyek, szövetségesek, közös a céljuk: az erdő, az állatok, a madarak és ő maga. Egy törvénynek engedelmeskednek, és egyazon parancsot hordoznak magukban: az életet.”

Szendrei Csilla

GYERMEKKUCKÓ: TAVASZI LEXIKON

Amikor az óvodában egy adott témakört feldolgozunk számtalan ismeret, jellemző jegy vagy éppen kihagyhatatlan információ jut eszünkbe. A tavasz bőséges tárházában fellelhető kifejezések egyaránt alkalmasak esztétikai érzékük, szókincsük és kreativitásuk fejlesztésére. Úgy vélem, az olvasók tájékoztatására jó ötletnek bizonyul majd, ha megosztom ezeket. A kisgyermek körében a különböző tevékenységi formák keretén belül kerülnek feldolgozásra azok az ismeretek a tavaszról, amelyeket az alábbi sorokban betűrendbe szedtem rövid, tömör magyarázattal kibővítve. Az óvodapedagógus tervezőmunkájában törekedni kell a tudatosságra, vagyis honnan és hová akarok eljutni, tehát érdemes felállítani egy fontossági sorrendet a gazdag ismeretanyagba.

- **Tavaszi ablak és ajtódíszítés:** a csoportszoba ajtaját és az ablakait feldíszítjük a tavasz jellegzetes jegyeivel(pl. tavaszi virágokkal)esztétikai érzékük fejlesztésére.
- **Tavaszi ásás:** a föld fellazítására történő 1 ásonyom mélységű, az őszi mély ásást nem helyettesíti.
- **Tavaszi bogarak:** katicabogár (hasznos, mert levéltetvekkel táplálkozik) hangya, méhecske, bodobács, májusra megjelenik a cserebogár és a hőscincér is.
- **Tavaszi cserjék:** aranyeső, gyöngyvessző, mahónia, bazsarózsa, vérszilva, boglárka, stb.
- **Tavaszi dekoráció:** a tavaszi ünnepek jellegzetes kellékei díszítik a környezetünket.
- **Tavaszi erdő:** a tavaszi természet ébredésének közvetlen megtapasztalása kirándulás alkalmával.
- **Tavaszi ételek:** friss, tavaszi zöldségekből készült ételek, húsvéti jellegzetes tojásételek, stb.
- **Tavaszi fák:** tömegesen nyíló, változatos virágszínűkkel, intenzív illatukkal keltik életre a természetet.
- **Tavaszi gombák:** tavasszal kevesebb van, mint nyáron, most a legjobb az étkezési kucsmagomba.
- **Tavaszi hónapok:** március, április,május. Nevüket a kikelet, a kinyit és az ígért kifejezésekből kapták.
- **Tavaszi időjárás:** jellemzői a szeles, szeszélyes, változékony, „foga van a napnak”, hőérzetünk nő.
- **Tavaszi játékok:** szabadban játszhatók, udvari játékok (pl. körjátékok, labdajátékok).
- **Tavaszköszöntő:** tavaszi műsor a gyermekek előadásában húsvéti versekkel és énekekkel fűszerezve.
- **Tavaszi látvány:** „kék az ég és zöld a fű”, kibújnak az első virágok és a bogarak, fák és bokrok virágba borulnak, szivárvány jelenik meg az égen, melegebben süt a nap, visszatérnek a költöző madarak.
- **Tavaszi megújulás, tavaszi munka a kertben:** a természet új ruhát ölt magára. Kizöldül erdő és mező, kékebb lett az ég, a kertekben megkezdik a munkát: virágmagok ültetése, metszés, fűnyírás.
- **Tavaszi nap-éj egyenlőség:** a csillagászati tavasz kezdete az északi félgömbön, ideje március 21.
- **Tavaszi óvodai foglalkozások:** feldolgozás környezet, ének-zene, irodalom, testnevelés tev.-ben. Tavaszi öltözködés: Lekerül a sapka és a sál, vékonyabb kabát és réteges öltözködés javasolt.
- **Tavaszi programok:** A helyi szokásoknak és hagyományoknak megfelelően, az óvodai program szerint. Tavaszi rét, rajz a tavaszról, tavaszi rovarok, reggeli madárcsicsergés,tavaszi ruhája.
- **Tavaszi szünet:** április 13-április 18.
- **Tavaszi színek:** kék mint az ég, zöld mint a fű, sárga mint a Nap.
- **Tavaszi ünnepeink:** március 15. nemzeti ünnepünk,húsvét, május 1. családi ünnep,anyák napja.
- **Tavaszi virágok:** hóvirág, gólyahír, aranyeső, ibolya, krókusz, nárcisz, jácint, tulipán, gyöngyvirág.
- **Tavaszi zsongás:** ezzel a címmel és a jellemző tavaszi hangulatban kelti életre a természetet a szerző

Ugye milyen bőséges ismeretanyag áll rendelkezésünkre a téma feldolgozására óvodánkban? Kicsit szemléltetni szerettem volna mindezt e tavaszi lexikkal, melynek hasznát vettem tervezőmunkámban.

Bugyinkóné Ronyecz Ágnes

A NEVETÉSRŐL, ANNAK SZELLEMEBEN

Mindig van új a Nap alatt! A napokban hallottam, hogy május első vasárnapján lesz a Nevetés Világnapja. Ha már ez is van, miért ne írhatnék- felkérésre- a nevetésről, mint kedves és csak embereknél jelenlévő jelenségről? Az, ha jelen írásomba humort is beleviszek, azt hiszem, helyénvaló és ideillő lesz!

Már a katonai szolgálatom alatt megszerettem, gyakoroltam a humort, a nevetést és a nevetetést. Ars poétikám (hitvallásom) százszor jobban szeretek nevetetni, mint ríkatni. Azért e témakörben megtapasztaltam azt is, hogy van-

nak emberek, akiket sokkal nehezebb megnevetetni, mint másokat. Amikor ilyen emberrel találkoztam (nem sokkal) magamban így bölcselektem: nem az az igazán szegény ember, akinek pénze nincs!!

Azt is megtapasztaltam eddigi életem során, hogy a vidám és humoros, fordulatossá beszédű embert jobban szeretik, mint a morózus, hallgató, panaszkodó és mosolyogni nem tudót. Apropó: mosoly. Azt hiszem, ez a jelenség az emberi arcon is megér egy rövid értekezést. Voltaképpen a mosoly a nevetés előszobája! Szoktam is mondogatni: a mosoly a legolcsóbb, de legszebb ajándék, amit Ember az Embernek tud adni! A mosoly még

annak is a jele, hogy kedves vagyok veled, mert magammal egyenlő embertársnak tartalak, és szívesen segítek neked, ha kéred. Tehát: a mosoly egy görbe vonal, amely sok mindent egyenesbe hozhat. Ide illő vicc: miért ferde a japánok és a kínaiak szeme? Azért, mert amikor mennek ebédelni, és ránéznek az asztalra kitett ételre, akkor a két tenyerüket ráteszik a halántékukra és felfelé tolva azt mondják: már megint rizs?!

Mi is a nevetés? Valami olyan emberi arc-mimika és furcsa hangképzés, ami akkor keletkezik, amikor az ember agya kibicsaklik a látott vagy hallott emberi cselekvéstől vagy történéstől.

A nevetés csak emberekre jellemző így nekem ez a tény az emberi agy, a legmagasabb fokon szervezett anyag hihetetlen fejlettségét, bonyolult működését jelenti. Nevetés közben aztán olyan nem szokványos hangok hallatszanak, amelyek a hirtelen teleszippantott tüdőből kiengedett, szakaszosan szabályozott, már- már légszomjjal járó levegő kiáramlása okoz.

Ilyenkor tornázik a tüdő, megnő a vér oxigén szintje (szaturáció), ezért is hasznos a nevetés. Ha közbe könnyes lesz a szemünk, no az az igazi, egészséges nevetés. Ez az a minden bajt, bánatot feledtető, emlékeztető és megkönnyebítő nevetés. Nem is gondolnánk, hogy a könnyes nevetés milyen közeli kapcsolatban van a sírással. A kapcsolat egyszerű: a bánat, a tragédia és a fájdalom könnyeivel mérgező anyagok távoznak a szervezetünk-ből. Ezért érezzük a kiadós sírás után, hogy megkönnyebbültünk. Nos, hát ilyen méreganyagoktól szabadít meg a könnyes nevetés is. Jól ki van ez találva! Fiatal nős koromban néha egy- egy megfázással el- elmentem falunk nagytudású, humorszerető körzeti orvosához,

hogy néhány napig otthon marad- hassak a fiatal és kíváncsú feleségem mellett. (Már akkor is volt ám családtervezés). Mikor beléptem a rendelőbe, Feri bácsi, az orvos mosolyogva üdvözölt és megfordította a recepttömböt és így szólt: no, Gál úr, mondja az új vicceket. (Már jól ismerte a humoromat). *Doktor úr, beteg vagyok* - mondtam én. *Nem baj Gál úr, csak mondjon vicceket!* - mondta Ő. *Miért mondjak Doktor Úr?* - hárítottam én. Azért mondja, mondta Ő, mert a vicc, a nevetés gyógyszer. Nem kell hozzá recept, nem kerül pénzbe, nincs káros mellékhatása, bármikor szedhető, és aki sokat nevet az sokáig él! Ez aztán meggyőző volt! Mondtam is kapásból hat- nyolc viccet, amit Ő felírt a recepttömbre, hogy tovább tudja adni. Utána meg sem vizsgált engem, írt receptre valamilyen gyógyszert és kiírt három nap betegszabadságra. Nekem megértte, mert jó üzletet kötöttem!

Szép bölcséletet találtam: a mosoly a lélek sugara, a nevetés pedig a lélek pillanatnyi szabadsága! Elgondolkodtató szépségek!

Vannak a világban olyan klubok, ahová férfiak és nők nevet-

ni járnak. Ilyenkor órákig nevetnek, hahotáznak egymás nevetésén. Végül megkönnyebbülve, vidám emlékekkel mennek haza. Élni tudni kell!

Szoktam azt is mondani: nekem a nevetés a csokoládé evéshez hasonlít, mert arra ösztönöz mindkettő, hogy ebben a „tyúklétra” életben ne fecséreljem az időmet a bajra, a mulandóság siratására, hanem mindig keressem a szépet, a jót az emberi barátságot és szeretetet! Még a halál gondolatát is könnyebb elviselni humorral. A humor az Élet derüje, igénele.

Az Életemnek vannak különös ajándékai, amiket a születéssel kapunk, (vagy nem). Ilyen az egészség, a tehetség, a becsület, a szeretet, a szerelem, a szerencse és a nevetés.

Nevetni jó, nevetni kell mert közben el tudjuk feledni, hogy az Élet csak annyi, mint a rét felett átsuhanó tavaszi szellő, amely egy pillanatra meghajtja a fűszálakat. Az Ember meghal, de a csillagok tovább ragyognak... Hát ennyi az én „áltudományos” értekezésem a nevetésről a Nevetés Világnapjára.

Gál Mihály, Bogács

ÁPRILIS ELSEJE-A BOLONDOZÁSOK NAPJA

Április elseje-az év 91. napja, ugyanolyan átlagos nap, mint a többi. Mégis az a hír járja róla, hogy akit e napon rászédnek, azzal az emberrel a bolondját járatták.

Eredetét tekintve még nem találtak hiteles magyarázatot bolondos mivoltára, de könyvtárainkban bőséges anyag lelhető fel e címszó alatt. Számomra legelfogadottabb, amikor az áprilisi szeszélyes, csalóka időjárást vesszük alapul és csak egy ártatlan, vidám, bohókás tavaszi napnak tartjuk. Talán ilyenkor nehéz különbséget tenni tréfa és valóság között. Még a rádió és televízió híreit sem lehet elég komolyan venni, fenntartással kell kezelni azokat. Sajnos már akadt példa arra, amikor a becsapásnak szánt üzenet tragédiába torkollott, tisztába kell lennünk tehát azzal, hogy a rossz vicc pánikot kelthet az emberekben. A viccelődő embernek ügyelnie kell az előadás módjára, hogy soha ne menjen át bántó és durva tréfába.

Egy régi állítás szerint, ötletes és jópofa beugratásokon azonban nem illik megsértődni. Több országban elterjedt szokás, hogy ezen a napon megtréfálják egymást az emberek és jól kacagnak egymáson. Ismeretlen eredetét kutatva több teória is szárnyra kelt és már az ókortól vannak feljegyzéseink e szokás tartalmának magyarázatára. Az ókori görögök is szenteltek minden évben egy napot a nevetés istenének, vagy az ókori Rómában egy féktelen jókedvű ünnepnapon megengedett szokás volt, hogy az Úr és a szolgálója szerepet cseréltek egy egész napra.

A beugratás nyomán támadt káröröm a hatalom érzését keltette a tréfacsinálóban. A XVII. században a németek megtartották az ún. vigasságok napját, vagy ha-

sonló tavaszkezdő örömnépről számoltak be a franciák is. Jóhiszemű huncutkodásnak számított ezen a napon, amikor elküldték a gyermekeket a boltba galambtejtért, szünyogzsírért, kakasfogért vagy szárított hóért. Baráti társaságok viccesebb tagjai képesek e napon rettegésbe tartani a többieket beugratásaikkal. „*Másokon nevetni könnyebb, mint magunkon.*” Franciaországban pl. kis halfigurát aggatnak egymás nyakába, ezzel jelezvén, hogy sikerült a bolondját járattatni figyelmetlen embertársaikkal. 1538-ban az augsburgi országgyűlés nagy valutarendezést tűzött napirendre, s a bennfentesek óriási spekulációkat akartak végrehajtani. Amikor aztán a valutareform mégis elmaradt, a spekulánsok ráfizettek manipulációikra, s közröhej tárgyává lettek. Ettől fogva e napot német területeken az elbolondítás napjaként emlegetik.

A BBC televízió 1957. április 1-jén a nagy botrányt kavart svájci spagetti ültetvényről számolt be, ahol óriási spagetti tésztát szüreteltek le az ügyes gazdák. A hír hallatán égtek a telefonvonalak a tv társaságnál, hiszen ezrek dőltek be a képtelen tréfának. Tragédiaként említen-dő 1891-ben a hazai eset, amikor anya és lánya egyszerre lett öngyilkos, mert hivatalos levelet kaptak Budapestről, hogy a hön szeretett férj és apa nem megy vissza hozzájuk soha többé, pedig a levelet csak áprilisi tréfának szánta a hivatalban dolgozó rokonuk.

Vigyáznunk kell, tehát meddig engedjük szabadra fantáziánkat! Megfelelő határokon belül üzhethünk tréfát embertársainkkal és ragaszthatjuk rá az április bolondja vagy április számara címkét.

Bugyinkóné Ronyecz Ágnes

A MAGYAR SAJTÓ NAPJA

Március 15. a forradalom és szabadságharcra való megemlékezés mellett 1990 óta a Magyar Sajtó Napja is egyben. 1848-ban ekkor nyomtatták ki ugyanis a magyar sajtó első szabad termékeit: a 12 pontot és Petőfi Sándor Nemzeti dal című költeményét.

„Kívánjuk a sajtó szabadságát, censura eltörlését.”- hangzott el elsőként a jól ismert mondat a magyar nemzet kívánságai között.

„Ma született a magyar szabadság, mert ma esett le a sajtórul a bilincs ... Vagy van olyan együgyű, ki azt képzelje, hogy szabad sajtó nélkül lehet

bármely nemzetnek szabadsága?”- írta Petőfi naplójába.

Azóta eltelt 169 év... A múlt hozott dicsőséges és ellentmondásos periódusokat a magyar sajtó életében. Ez idő alatt úgy, ahogy manapság is számos kihívásnak kellett megfelelnie! Annyi bizonyos, hogy a sajtó szabadságának léte a 21. században is a demokrácia megvalósulásának alapfeltétele, így jelenünkben és jövőnkben is óriási a médiumok felelőssége.

„Hogyan beszéljünk felelősen?”- kérdezte Kozma Imre atya pár évvel ezelőtt a Magyar Sajtó Napján mondott ünnepi beszédében. „Tartalmatlanul soha, készületle-

nül sem. Tisztázott nyelvi fordulatokkal éljünk, képekkel, ne képzavarokkal! Legyen helyén mondatainkban az alany és állítmány, s ne tobzódjunk a jelzőkben, jelezzünk csak! Merjük keresgélni a szavakat, merjünk ráhagyatkozni képességünkre! Nem a látványos sok kell belőlünk az embereknek, hanem az a kevés, ami vagyunk, de az kiművelve, kiélesítve, Istentől megáldva s nagyon emberien, nagyon őszintén. Lássátok, ez vagyok, ennyim van, de ez tiszta táplálék, igaz szó! Mérhetetlenül sok az, amit nem tudok, de, amit megtudhattam, azt megosztom veletek.”

Szendrei Csilla

EGÉSZSÉGÜNK ÉRDEKÉBEN

AKTUALITÁSOK A GYERMEKGYÓGYÁSZATBAN

A KANYARÓ JÁRVÁNYRÓL

Ahogy a médiumokban hallottuk, a romániai kanyarójárvány során 2016. január 1. és 2017. február 17. között a megbetegedések száma 3 071 fő volt, 16 beteg halt meg. A járvány elsősorban olyan közösségeket érint, ahol az átoltottság nem elég magas (95% alatti). Ezen közösségekhez tartozó családok jellemzően sokat költöznek, vagy folyamatos mozgásban vannak, nincs háziorvosuk, és a gyermekeiket nem oltatják.

A behurcolt megbetegedésekre, folyamatosan számítani kell hazánkban is, ahol 2002 óta nem fordult elő ilyen megbetegedés. Magyarországon 1969-ben vezették be a kanyaró elleni védőoltásokat, amelynek köszönhetően a 47 éven aluli lakosság döntő többsége, legalább egy kanyaró elleni oltásban részesült. A hosszútávra szóló védettség kialakítása érdekében 1989-től kezdődően két dózis oltóanyag beadása (oltás és újraoltás) történik. Az első kanyaró elleni oltást 15 hónapos korban kapják meg a kisdedek - morbilli-mumpsz-rubeola (MMR) kombinált oltóanyagként -, majd 11 éves korban (6. osztály) iskolai kampányoltás keretében részesülnek újraoltásban, ugyancsak MMR vakcinával. Az oltás és emlékeztető oltás mintegy 99%-os védelmet biztosít. A kanyaró szempontjából leginkább veszélyeztetettek a 15 hónaposnál fiatalabb, még védőoltásban nem részesült, illetve a betegséget át nem

vészelt, oltatlan személyek. Az 1969 után, de 1989 előtt születettek között előfordulhat, hogy valaki csak egy oltásban részesült, náluk az immunitás szintje az évek múlásával csökkenni kezdhet. Ilyen esetekben sajnos előfordulhat, hogy oltás ellenére fertőz a kanyaró, de a betegség lefolyása enyhébb, a szövődmények kialakulásának esélye kisebb.

A kórokozót a beteg, az orr- és garatváladékával üríti. A kanyaró egy rendkívül ragályos fertőző megbetegedés, melynek 10-14 nap a lappangási ideje. Már 3-5 nappal a kiütések megjelenése előtt fertőz és a fertőzőképesség, a kiütések eltűnését követően még 4 napig megmarad. A kezdeti tünetek hasonlóak az influenzához: magas láz, rosszullét, légúti tünetek, köptőhártya-gyulladás valamint nyak- és fejfájás is jelentkezhet. Ezek után 2-4 nappal jelennek meg a bőrkiütések, melyek a fejen, a fül mögött, az arcon kezdődnek, és később a testen lefelé terjednek. A kiütések néhány (kb.4-5) napig láthatók majd a megjelenés sorrendjében tűnnek el. Az esetek 20-30%-ában különböző komplikációk lépnek fel, leggyakrabban hasmenés (8%), a középfülgyulladás (7%), és a tüdőgyulladás (6%). Ritkán ugyan, de agyvelő- és agyhártyagyulladás is kialakulhat, amely akár halálos kimenetelű is lehet. Tehát a védőoltási fegyelem életbe vágóan fontos !!!

dr. Hortai Rita

„AGYHÁRTYAGYULLADÁS ELLENI OLTÁSRÓL”

Tegyük tisztába a kérdést! Agyhártyagyulladást többféle baktérium, sőt vírus is okozhat, de védőoltást a leggyakrabban fertőzés okozó fajok ellen fejlesztettek ki.

Ami most nagy jelentőségű, hogy 2017.01.01-től a *Meningococcus C* elleni védőoltás bekerült a nem kötelező, de térítésmentesen igényelhető vakcinák sorába. (300 Ft a doboz díja, amit fizetni kell.) A kórokozó, a *Neisseria meningitidis* baktérium okozta agyhártyagyulla-

dás hirtelen tünetekkel jelentkezik, súlyos szövődményeket okozhat és számos esetben rövid időn belül halálos kimenetelű lehet. A kórokozónak legalább 12 törzse létezik, ebből az A, B, C, Y és W-135 okozza a legtöbb agyhártyagyulladásos megbetegedést.

Magyarországon a B és a C törzs a leggyakoribb. A baktérium cseppfertőzéssel terjed. Kezdetben általános tüneteket mutat, például magas lázat, hányást majd erős, csillapíthatatlan fejfájás, levertség és aluszékonyság léphet fel, tudatzavarral, tarkómerevséggel, lilás foltokkal a testen, főleg a boka környékén. Veszélyeztetett korosztályok: csecsemők és 2 év alatti kisgyermek és 15-21 éves fiatalok.

Lehetséges szövődmények: sükettség, értelmi fogyatékoság, idegrendszeri károsodások, ujjak és lábujjak autoamputációja, halál.

A *Meningitis B* elleni védőoltás 2013-ban került piacra, amit szintén 2 hónapos kortól lehet alkalmazni. 12 hónapos kor felett már beadható a kombinált *Meningitis ACWY* oltás is, amely fiataloknál, főleg azoknak ajánlott, akik zárt közösségben élnek (például kollégi-

um, katonaság, vagy sátoztábor egy fesztiválon).

A védőoltás tehát kisgyermek és tinédzserek számára mindenképpen ajánlott! Bár a betegség ritka, a halálos kimenetel és a súlyos szövődmények miatt jobb felkészülni ellene, még akkor is, ha némelyikhez sajnos mélyen a pénztárcánkba kell nyúlni.

dr. Hortai Rita

EGÉSZSÉGES ÉLETMÓDRA NEVELÉS, ÉRZELMI ÉS ÉRTELMI NEVELÉS AZ ÓVODÁBAN

A nevelőmunkának jól átgondoltnak kell lenni. Az egészséges életmód magában foglalja a tisztálkodást, az öltözködést, az étkezést és a levegőzést. A mosdó használatánál fontos az állandó felügyelet és a szükség szerinti támogatásnyújtás. Érdemes odafigyelni a nemek szerinti viselkedésre, a megfelelő segítségadásra, a helyes fogmosási technika megtanítására. A papírzsebkendő szükség szerinti használatát folyamatosan ellenőrizzük. A csoportszoba levegőztetéséről gondoskodnunk kell. Öltözködés területén minden évszakban ragaszkodunk ahhoz, hogy érezzék, ha melegük van ill. fáznak és aszerint öltözzenek illetve vetkőzzenek. A kicsiknél segítségadással, majd egyre inkább törekszünk az önállósodás felé terelni a gyerekeket. A réteges öltözködés ajánlott minden korcsoportban egész év folyamán. A váltóruha öltöztetésében tartása az óvodai évek alatt indokolt, hiszen bármilyen kis apró „baleset” alkalmával szükség lehet erre. Étkezéseknél ügyelünk a kulturált magatartásra, vigyázunk a tisztaságra és a rendre az asztalnál. Az ételek mennyisége és minősége a követelményeknek megfelelő, finom és változatos. Figyelemmel kísérjük a szalvéta rendeltetészerű használatát. Inni pedig bármikor kimehetnek a nap fo-

lyamán, ezért, ha szükséges többször rájuk is szólunk. A mindennapos testnevelés a kora reggeli órákban és a délutáni pihenő után a harmonikus, összerendezett mozgásuk kialakulásában játszik nagy szerepet.

Az érzelmi nevelésről: igyekszünk minél több élménnyel teli közös tevékenység kialakítására, mellyel az egymáshoz tartozás érzését erősítjük. Ünnepeink, születés- és névnapjaik megtartására nagy figyelmet fordítunk. A pozitív önértékelésükhöz szükséges, hogy erősítsük meg bennük a jó tulajdonságaikat. Köszönjük meg, ha kapnak valamit és kérjük el egymástól, amire vágnak. Legyenek igényesek a tisztaság és a rend iránt!

Az értelmi nevelésről: Beszéltessek sokat gyermekeinket otthon is! Óvodában nagy gondot fordítunk beszédkedvük felkeltésére, a kapcsolatteremtés meg-
alapozására, a közlési vágyuk erősítésére. Szókincs-bővítésük céljából anyanyelvi játékokat tervezünk be, bábjátékokkal készítjük őket az önálló mesemondásra vagy mesealkotásra. Tevékenységeink körében a természetesen adódó helyzetek kihasználásával alakítjuk a tematikánkat. Célul tűztük ki a játékfajták tartalmának és minőségének gazdagítását. Tematikus tervezésünket a játékokra építjük rá.

Bugyinkóné Ronyecz Ágnes

TÖRTÉNELMÜNK NYOMDOKAIN

IMÁDSÁG A MAGYAR NÓTA (FOLYTATÁS)

Imádság a magyar nóta, mert egy nagyon szép mondás szerint: aki dalol, az kétszeresen imádkozik. Mennyire igaz! Máté Otília, Erdélyből származó kedves énekesünk így énekli ezt az imádságnak is beillő szép dalt, melynek címe:

„Bujdokolva járok...”
„Nem kérek én tőled, erdőt,
nagy mezőket Édes szülőházam.
Csak egy kicsiny helyet, hová a fejemet
békén lehajthatnám!”

Van-e ettől emberibb, ősbibb, természetesebb kívánsága az embernek? A dal aktualitását az is

alátámasztja, hogy az Erdélyben élő magyar testvéreinket még mindig „bozgorozzák”. A világ pedig azért van, hogy valahol otthon érezzük magunkat. Hát mi itt a Kárpát-medencében érezzük magunkat itt-hon!

Egy idő óta fülemben cseng, visszajár belém egy gyönyörű magyar imádság, aminek csak a vége tudott öreg fejemben dallá alakulni:

„Szülőfalum akácvirágos tája,
A kis harang terölád énekel.
Szülőfalum, te egyetlen, te drága,

Giling-galang te ringass egykor el.”

Nem hagyott békén a hiátus, mely ősz fejemben már riasztó teret nyer. Kutattam hát rendületlenül, nem hagyva nyugvást renyhe agysejtjeimnek, míg végül fénygyúlt a szürkeállományom között: hiszen én ezt a szinte himnikus dalt 2009. november 21-én este, Felsőzsolcán, a Magyar Nóta Napján hallottam, talán először. Ennek a felejthetetlen esetnek az ünnepélyességét emelte: „Ez a föld...” című dal. Ki tudja elmondani miért sír fel a férfiszívben ez a régi kisfiú, főleg

ha faluról származik, s miért nyúl azonnal a borospohár után? Miért gyógyítja a férfiszív sebeit a jó magyar bor és a gyönyörű magyar nóta? Mitől tartozik össze ez a két dolog a magyar világban? Kérdések, kérdések, de válasz nincs, csak újabb kérdések! Miért lesz könnyes a szemem Bokor János férfias hangjától, amikor a „Könnycseppek az út porában” című dalt dalolja:

„Egyszer minden útnak vége,
Elfogy mind a könny is véle,
És ha volt is jóban részem,
Szétfoszlik a messzeségben.
Emlékeddel bús szívemben,
Eltűnök a végtelenben,
Nem marad más én utánam,
Könnycseppek az út porában.”

Amikor ezt a dalt hallgatom, mindig azt érzem: úgy elszaladt az életem, mintha csak egy mozifilmet láttam volna! Mostanában tanultam meg egy régen csodált férfi imádságnak is beillő nótánkat: „Te vagy nekem az az asszony...”

„Te vagy nekem az az asszony, akitől a boldogságot kaptam.
Mégis te vagy az az asszony, akinek én oly keveset adtam.
Te vagy az a fénylő csillag, amely mindig ott ragyog az égen,
Amelyik, ha eltévedek, megmutatja a jó utat nekem.
Te vagy aki otthon sírtál, ha én máshol a világom éltem,
Tudtam azt, hogy egy jó szavam elég lesz, hogy megbocsáds a vétkem.
Lehajtom most a fejemet, szeretném, ha meg is szídnál engem.
Olyan asszony vagy te nekem, amelyet én meg sem érdemeltem.”

Ez a nóta felér egy férfi templomi gyónásával! Az imádságos magyar nótáink sokszínűségét, fordulatgazdagságát mutatja a következő két dal:

„Nem tagadtam sohasem, hogy én a bort szeretem,
Ne gondoljon ezért rólam rosszat senki.
Mert aki azt szereti, a bánat elkerüli,
Babája is szívesebben öleli, azért hát,
Szombat este pénzt teszek a zsebembe,
S a nótámat húzatom a fülembé.
Mit sem ér a csigavér, nótás ember vígan él.
Még a nap is szebben ragyog felette.
Házasodni akarok, de csak ha olyat kapok.
Aki eljön a kocsmába bort kóstolni.
Sosem pöröl, nem vitáz, sokat nem is magyaráz,
De szereti a szép nótákat dalolni, aztán majd:

Szombat este pénzt teszünk a zsebünkbe,
S a nótánkat húzzuk a füleinkbe.
Tánchoz nem kell kocsis, ló, gyalog járunk,
az a jó,
Amíg csak a nap nem süt a szemünkbe.
Tagadom, tagadom, tagadom, hogy valaha is jártam volna te utánad,
Tagadom, tagadom, tagadom, hogy szívemet érted epeszti a bánat.
Tagadom, tagadom, tagadom, hogy csókot adtam, szádat is egy végből,
Tagadom, tagadom, tagadom, mindhalálig tagadom, egy szó sem igaz az egészről.
Az igaz, az igaz, hogy a nótát szeretem és egyszer egy csillagra néztem.
Szerelmes nótaszóval csaltam le az égről,
Hazug volt a csillagfényes mosoly a szeméből.
De én nem búsulok, csak egy kicsit belehalok, ennyi igaz az egészről.”

Szeretem ezeket a nótákat egymás után eldalolni, mert nagyon jól színesíti a boros-nótás pin-celátogatásainkat. Vendégeimnek sokszor el szoktam dalolni az egyik nagyon szép szimbolikus szerelmes nótát:

„Tűzpiros rózsaszál nyílt egy kertben,
Illatos, gyönyörű volt a kelyhe.
Aki csak arra járt, csodálkozva meg-megállt
Mind azt mondta: Jajj de szép, gyönyörű ez a rózsza.
A rózsát ma éjjel jajj letörték,
Szívemet a szegényt összetörték.
A szívem egyre fáj,
Hiányzik a rózsaszál,
Nyugtóm nincsen.
Verje meg a tolvaját A jó Isten.”

Imádságos magyar nótáink olyan szépen és olyan sok nótánk van, hogy kitárgyalni, felsorolni, szavakkal lefesteni szinte lehetetlen! Valahol régebben olvastam: 2319 lejegyzett magyar nótánk van, ezzel szemben a németeknek csak 600. Ez az adat- ha igaz- nagyon sok minden elmond rólunk a világnak! Ezt alátámasztja az a 35 éve hallott érdekesség, amit most ide írok.

Az akkor még nagyon el-lenséges szomszéd ország művelt és zenetudományokban jártas zenekutató professzora mondta rólunk: „A magyar még mindig egy nomád nép Európában, sok rossz tulajdonsággal, de olyan szép a zenéje és népdalkincse, hogy ha egy magyar a mennyországba akar menni, akkor csak egy szál cigányt kell maga előtt küldeni és Szent Péter azonnal beengedi.”

Én nem vagyok zenész, professzor meg még úgy sem, de annyit tudok és hirdetem, ez a kincsünk a gyémántnál is értéke-sebb, mert aki dalol, annak a lelke

szabad! Ezt a lelki szabadságot mi, cserépi, noszvaji, szomolyai borba-rátok már jó párszor átmulattuk, daloltuk. Gyönyörű dalokat őriz az emlékezetem ezekről a boros- nótás találkozásainkról, mert ilyenkor a lélek a lélekhez közel került.

Ismerek olyan nótát, ami nincs lejegyezve a 2319 magyar nóta között. Ez a nóta olyan 60-80 évvel ezelőtt keletkezett Cserépfaluban, s így máshol ezt nem dalolják. Keletkezésének oka a régi borszegény világban keresendő, amikor a férfinép csak álmodozott a bőséges vagy ele-gendő borkínálatról. Így hát „éhes disznó makkal álmodik” módjára borszerető elődeink ezt a kedves, humoros nótát találták ki:

„Ha a kútba- kútba- kútba nem víz volna,
Nem víz volna, ha bor volna, de jó volna,
Én a kútba vödör lennék
A bor alá lemerülnék, s úgy mulatnék.
Ha a kútba- kútba- kútba nem víz volna,
Nem víz volna, ha bor volna, de jó volna,
Én a kútnál vályú lennék,
Az ökrökkel ekset innék s úgy mulatnék.”

Vannak kedvenc nótáéne-keseim, akik úgy tudnak dalolni, hogy hevesebben ver tőle a szívem. Bokor János, Takács Béla, Dóri József, Tarnai Kiss László, Béres Ferenc, Bessenyei Ferencet pedig azért szeretem, mert színészsóriá-sunk volt, de dalolni is csodálato-san tudott. Tőle tanultam a „Volt nekem egy tévedésem” című dalt:

„Volt nekem egy tévedésem, megfizettem érte.
Azt hittem a szerelmünknek soha nem lesz vége.
Tavaszt hazudtál a télből.
A vakító napsütéstől nem láttam a felhőt,
Van az úgy, hogy a sok fától nem látni az erdőt!
Volt nekem egy nagy bánatom, túl vagyok már rajta.
Szerencsére nem vagyok én búslakodó fajta.
Beismerem nem ment könnyen
A sok elhullajtott könnyem.
Nem bántam meg mégsem,
Te voltál az életemnek legszebb tévedése.”

2009. április 18-án Bogács-on a Nemzet Színészeinek Lige-tet alapítottunk. 12 néhai és most is élő színészünk kapott emlékkövet, mellette 1-1 piramistölgyfát. Bogács méltó módon gondolzza a Nemzet Színészeinek az emlékét.

Bessenyei Ferenc másik kedves dalát azért tanultam meg, mert mástól meg nem hallottam, s

úgy érzem, hogy ez a dal nekem a 68 éves embernek és a hozzám hasonlóan gondolkodó, érző embereknek szól:

„Sirat engem az őszi szél, falevelek csak én értem hullnak.

Azt susogják közel a tél, utamon már rózsák sosem nyílnak.

Szél ne sirass engem, van még jó pár évem, Hogy a boldog szerelemről daloljak.

Ha egy kislány elém jönne, megcsókolna, megölelne

Talán rólam álmodozna holnap.

Engem sirat az őszi szél, susogását mégis szépnak hallom.

Hajamon már csillan a dér, mégsem terül énreám az alkony.

Elmentek a fecskék, hűvösek az esték

De én tudom: jön még tavasz a télben.

Felnézek a csillagokra, valamennyi azt ragyogja:

Nincsen még a szép napoknak vége!”

Végül még egy ősi bányászhimnusz is leírok ide, ezzel búcsúzva a lassan megszűnő bányászatról. 30 évig dolgoztam a bányaiparban, s

ha eljön majd az utolsó és végleges leszállás, így fogok búcsúzni én is:

„Fiúk, reszket a kezemben már, e dúis nedűvel telt pohár.

Ágyam fején a vén kaszás, már végóráimra vár.

Elrendezném már rég a tort, mit értem tartatok.

Ha elmennék is én közületek, fiúk mulassatok, vigadjatok!”

Gál Mihály, Bogács

RENDJELEK ÉS KITÜNTETÉSEK TÖRTÉNELMÜNK-BEN IV-V.

Az 1848/49. ÉVI SZABADSÁGHARCHOZ, MEGEMLÉKEZÉSEKHEZ KAPCSOLÓDÓ KITÜNTETÉSEK, ÉRMEK

A forradalom és szabadságharc résztvevői kitüntetésének szükségessége már 1848 júniusában felmerült, de annak alapítását Magyar Katonai Érdemrend (Érdemdíszjel) elnevezéssel csak 1949. február 26-án hagyta jóvá az Országos Honvédelmi Bizottmány. Mivel elegendő idő nem állt rendelkezésre (ezek a kitüntetések szükségmegoldásként ideiglenes jellegűek voltak), a szabadságharc győzelme esetén tervezték zománczott kereszt formára kicserélni. Az alapítás célja: a szerzett érdemek elismerése és ösztönzése.

- Az érdemrend I. osztálya: 86x88 mm-es ezüst csillag, melynek középső részét arany babérkoszorú és kettős kereszt díszíti. 5 db készült, melyből mindössze 2 db (Bem József részére Erdély felszabadításáért, Görgey Artúr részére Budavár bevételéért) került adományozásra. Sírfelirata szerint megkapta Bátori Schutz Bódog ezredes is, de erről nincs írásos bizonyíték. A Görgeynek szánt rendjelet az adományozott nem vette át, s az a II. világháborúban megsemmisült. Bem érdemdíszjele (melyet a török kormány a lengyel hős halála után Kossuthnak küldött meg, a székely múzeumba került). Jelenleg egyetlen (nem adományozott) példányát a Hadtörténeti Múzeum őrzi.
- A II. osztályú érdemrend 30x36 mm-es ezüst koszorú, közepén arany kettős kereszttel. Általában törzstisztek nyerhették el 40-100 fő között lehetett a kitüntetettek száma.
- A III. osztályú érdemrend 23x26 mm-es ezüst koszorú, ezt is mint a II. osztályú rendjelet piros szalagon a bal mellen kellett viselni és több változata volt. Mivel az adományozás joga a tábornokokat megillette és nem állt rendelkezésükre a díszjel, így ők készítették el. Ismerünk Kossuth, Görgey, Bem, Klapka, Perczel-féle koszorúkat is. Az adományozások száma 1200-1400 lehetett.

A Katonai Érdemrend mellett Polgári Érdemrend alapítására is sor került, ez annyiban különbözik a katonai fokozattól, hogy a szalagja sötétzöld. Ebből az érdemrendből az I. osztályú nem került adományozásra. A II. osztályt gróf Vécsey Károly (az aradi vértanúk egyike) és Prágay János érdemelte ki (ez utóbbi a Katonai Érdemrend II. és III. osztályát is megkapta). A III. osztályú érdemrendnek egyetlen kitüntetettje Buzai Károly őrnagy, komáromi törzssorvos volt. A szabadságharc alatt készült Szenttamási Emlékérem (az 1849.

április 3-i szerbek által elfoglalt földvár visszaszerzése emlékére), ebből jelenleg 4 ismert példány maradt meg. 1860 körül és 1863-ban Kossuth közreműködésével az emigrációban a korábbi tervek alapján elkészült a Katonai Érdemkereszt zománczott változata (ebből 7 ismert db van meg) és az Olaszországi Honvéd Emlékérem (ebből 80 adományozás történt). 1849 után sok volt szabadságharcos tiszt, tiszthelyettes és honvéd bujdosott, vándorolt az ország területén. A rokonszenvező lakosság bújtatta, segítette éveken át. Az otthonmaradt sebesült és rokkant volt honvédek súlyos terhet jelentettek a családnak, hozzátartozóknak. Ugyanakkor sok szélhámos is feltűnt, akik visszaéltek a segítők jóindulatával. Tehetős, hazafias, gondolkodású honpolgárok javaslatára Honvéd Segélyező Egyletek alapítására került sor már a kiegyezést megelőzően. A kiegyezést követően gombamódra szaporodtak az egyletek és az otthonok. Céljuk, hogy fenntartsák a forradalom és szabadságharc eszméjét, szellemét, a volt honvédek bajtársi közösségi érzését örök időkre megőrizték és fenntartsák, segítség a rászorulókat. A már 1860-tól működő Honvéd Menházak és Honvéd Segélyező Egyletek a főurak, megyék, városok által alapított Hadastyán, Aggharcos, Harcos, Veterán segítő egylettekké alakultak. 1900-ra már 80 fölé emelkedett az egyletek száma, a taglétszám elérte a 180 ezer főt (természetesen a megelőző 50 év veteránjaival). Az egyletek kis létszámban emlékérmeket adtak ki pl. zászlószentelés, jubileumok. Ezek az érmekek nem voltak rendszeresítve, de a volt harcosoknak annál szebb emléket, élményt adott. Haynau, a szabadságharc hóhéra még 1849 évben 322 ezer forinttal alapítványt hozott létre, melynek kamataiból a szabadságharc rokkantjainak segélyezése volt az elsődleges célja (fele részben a honvédség, fele részben a császári haderő veteránjai között). A magyar állam később napi 5 krajcárban állapította meg a rokkant honvédek napi segélyét. (100 krajcár = 1 forint, a napszámások 10 órai munkáért napi 100-200, a szakmunkások napi 300 krajcárt is megkereshettek. Ennek ismeretében bizony nagyon csekély a segély összege.) Ferencz József magyar királlyá történő koronázásakor nem csak általános amnesztiát hirdetett a forradalom és szabadságharc résztvevőinek, hanem a kapott 100 ezer aranyforintot az 1848-as hadirokkantaknak, özvegyeknek és árváknak javára ajánlotta.

A Ládi Körkép 2016. júniusi számában már tettem fel képet a fenti tárgykörben, most a Hadastyán érmekből adok tájékoztatást.

Varga László

AZ ANYÁK TISZTELETE

Az anyák megünneplésének története már az ókorból is ismert, de az évszázadok során mindig voltak olyan ünnepek, mikor az anyákat is köszöntötték. Az ünnepség napja országonként változó februártól decemberig, de a legtöbb országban május hónapban tartják.

Hivatalos ünnepként 1914-ben tették az USA-ban május 2. vasárnapját. Magyarországon 1925-ben a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt tartotta az első ünnepet, 1928-ban miniszteri rendelet sorolta a hivatalos iskolai ünnepek közé az anyák napját május hónap első vasárnapjára.

Kevesen tudják, hogy augusztus 20-án hazánkban a két világháború között másfél évtizeden át nem csak Szent István királyunk napját ülték meg, hanem egy másik, de mára szinte teljesen elfeledett ünnepet is: a Magyar Anyák Nemzeti Ünnepét.

Az ünnepnap megnevezését a Nagy Háború véres vesztesége, az 1918-1920-as spanyolnátha járvány, a népességfogyás indokolta, a nők feladatát a munkavállalás mellett a családgyarapítás, a gyermekvállalás elsődlegességében határozta meg:

- Amíg a világháború utolsó előtti békeévében 1913-ban Magyarországon 641 ezer, 1918-ban már csak 281 ezer volt az élve születések száma (ez utóból csak 128 ezer a trianoni határokon belüli születésszám).
- A spanyolnátha 1918 tavaszán, augusztusban és 1919 elején tombolt a legnagyobb mértékben, áldozatai nálunk is 100 ezres számot értek el. (Ez volt az a járvány, amely Európában 2,5 millió, Indiában 17 millió, a világon akár 100 millió áldozatot szedett. Ez a betegség végzett Horty Miklós lányával, Magdolnával, Tisza István miniszterelnök fiával, a trianoni diktátumot aláíró Wilson amerikai elnökkel és IV. Károly magyar- és egyben utolsó királlyal is. Az emberi történelem legpusztítóbb járványának okozóját csak az 1990-es években sikerült a tudósoknak izolálni.

- A gyermekvállalási kedv növekedése érdekében szociálpolitikai intézkedések születtek:

1. 1922-ben Terhességi és szoptatási segély,
2. 1941-ben Gyermekek után járó táppénzpótlék,
3. Országos Társadalombiztosító Intézet létrehozása,
4. Országos Nép- és Családvédelmi Alap létrehozása.

Az első magyar Anyák Nemzeti Ünnepén- fényes külsőségek között, előkelőségek és egyesületek képviselői előtt 112 sokgyermekes anya kitüntetésére és megjutalmazására- vitézi érmeik és pénzadományok átnyújtására került sor,- melyet vacsora követett és részükre szállást biztosítottak.

A fekete fejkendő, kopott ruhás, olykor cipő nélkül a fővárosba érkező asszonyok csomagjaikkal, batyuikkal a hátukon bizony nem emelték a Szent István-nap fényét. Az ünnepségen résztvevők közül 21 gyermeket nevelt Fried Lipótné (Budapest I. ker.), 20 gyermeket Baek Antalné (Kispest), 19 gyermeket Binder Mihályné (Budapest VI. ker.).

Az országos ünnepség a későbbiekben megváltozott: előbb pénzadományban, később pénzjutalomban, majd segélyekben részesültek a meghívottak és elmaradt a fényes külsőség, az előkelőségek részvétele.

A Magyar Anyák Nemzeti Ünnepét ma nem tartjuk meg, felélesztésére mintha már tettek volna lépéseket. A főváros (Pesterzsébet) lakosai 2002-ben megemlékezést tartottak az 1933-ban felállított „országelső anyaszobor” előtt, melynek Kaszab Károly szobrászművész egy 12 gyermekes anyát választott modelljéül.

Az anyaság elismerésére különösen a II. világháborút követően (de már azt megelőzően a Nagy Háború után is) alapítottak és adományoztak kitüntető érdemrendeket, érdemermeket. Pl.: Franciaországban 1920-ban 3 fokozatú érdemrend, Németországban 1938-ban szintén 3 fokozatú Anya Kereszt, Szovjetunióban 1944-ben Hős

Anya, 3 fokozatú Anyai Dicsőség Érdemrend és 2 fokozatú Anyasági Érdemérem. Bulgáriában 1950-ben Hős Anya, 3 fokozatú Anyai Dicsőség Érdemrend és 2 fokozatú Anyasági Érdemérem, Romániában 3 fokozatú Dicsőséges Anyasági Érdemérem, Lengyelországban Hosszú Házaseletért Érdemérem került alapításra.

Nálunk 1951-ben került alapításra a 2 fokozatú Anyasági Érdemrend és a 4 fokozatú Anyasági Érdemérem. Az Anyasági Érdemrendre a helyi tanács tette a felterjesztést és az Elnöki Tanács adományozta. Az adományozásról külön oklevelet nem állítottak ki, csak a kis méretű viselési igazolványt adták ki. Az adományozás feltétele: 7 élő gyermek, a legkisebb sem lehetett nagyobb 5 évesnél. A 7 gyermek után 1000 Ft., a 8 után 1200 Ft., a 9 után 1400 Ft., a 10 és többi gyermek után 2-2000 Ft. anyasági segély járt. Érdekesség, hogy azokban a szocialista országokban, ahol azt megalapították, a Hős Anya cím már a 10 gyermek után járt. Nálunk az Anyasági Érdemrend I. osztálya a 11. gyermek után járt.

Az érdemrendből és érdeméremből 1951-1957 között 35.000 db-ot adtak ki. A kitüntetés mellé egyszeri pénzjutalom járt.

Ratkó Anna (1903-1981) - aki 14 gyermekes családban született és 12 éves korától textilipari munkásként dolgozott, 1942-től volt a kommunista párt tagja, s előbb népjóléti, majd egészségügyi miniszter lett -, nevével fémjelzett női foglalkoztatási és gyermekellátó rendszer jelentős változásokat hozott:

- bevezették a gyermektelenségi adót (szigorúan büntették a terhesség-megszakítást),
- „Asszonynak szülni kötelesség, lánynak szülni dicsőség” pártszlogen az emberek megítélésében szegyennek számított,
- törvénybe foglalták a szülési szabadságot, a szoptatási időt, a terhes nők védelmét,
- megduplázták a bölcsődei és óvodai férőhelyeket,
- törekedtek a gondozás minőségének javítására.

Magyarországon az elmúlt évszázadban, egészen 1980-ig a la-

kosság természetes szaporodása (az élve születések számából levonva az elhunytak számát) volt megfigyelhető. Ez alól csak az utolsó háborús évek jelentettek kivételt: 1918-ban 79 ezerrel, 1945-ben 42 ezerrel csökkent az ország lakossága. 1946-1949-ben átlagosan 50 ezret, 1950-1953-ban átlagosan 80 ezret, 1954-1955-ben évi 110 ezret meghaladó természetes szaporodás volt tapasztalható. 1981-től folya-

matos, egyre növekedő tendenciájú a népességszökkenés, az elmúlt 20 évben átlagban évente 40 ezerrel csökkent a lakosságunk.

A demográfiai változások okai több tényezőre vezethetők vissza:

- változott az életszemlélet,
- a házassági és gyermekvállalási kedv (később házasodnak és vállalnak gyermeket a családok, az 1-2 gyerek a jellemző).

- A munkavállalás és családalapítás feltételeinek eszközrendszere átalakult.

Mára nincs anyák napi ki-tüntetés, de ezen a napon minden gyermeki szív hevesebben dobog. Aki még teheti, köszöntőt mond, akinek nincs már kinek mondania, az a temetőben emlékezik.

Varga László

Külföldi anyasági érmek

Hadastyán érmek

Az önkényuralmi jelképekhez (vörös csillag, horogkereszt) kapcsolódó ideológiáktól elhatárolódunk, a képek a történelem jobb megismerését szolgálják ismeretszerző céllal!

Magyar Anyák Nemzeti Ünnepeére és a Rákosi-korban kiadott anyasági érmek

HÚSVÉT IGAZSÁGA

A mai világunkban is jelen van húsvét ünnepének igazi szépsége. S hol van ez a szépség? Minden istenhívó ember lelkében, minden család otthonában, ahol békesség és szeretet lakozik. Ahol a szeretet megállítja az emberi nyomorúság végtelen szaporaságát és a fájdalomban szünetet teremt. Ahol az ember valóban fölszabadul testi-lelki kénjaitól és ahol a széthúzás helyett beáll a megértés csendje, a testvéri együttérzés. Mert a feltámadás szépségét az emberek egymás iránt érzett szeretete, megbocsátó természete teszi sejtethetővé.

Amikor a természet még alig ébredt és beköszöntek a böjti szelek, a feszült csendben a fák lehajtották dísztelen ágaikat. A nagyböjt múlásával a barkák megborzongtak a kertekben, kivirítottak az első kerti virágok is: a tulipán, a jácint, a nárcisz. Mind a tavaszt és a közelgő ünnepet köszöntik. Húsvét küszöbén a feltámadás fénye a lélek megváltását világítja meg: a testi mulandóság mellett a lélek örök életét példázza. Ezért ez az ünnep nem csak keresztényeknek kell, hogy ünnep legyen! Legyen ez az alkalom az egész emberiség egyetemes megváltása, amely az örömet, a boldogságot, a békét és az élet szépségét, igazi értékét hirdeti!

A Ládi Körkép szerkesztősége nevében kívánok minden kedves Olvasónak békés, áldott húsvéti ünnepet!

Vitéz Gábor Miklós

Pillangó csoport

Méhecske csoport

FARSANG AZ ÓVODÁBAN

2017.február 10-én szerveztük Óvodánkban a Farsangi mulatságot. Reggel a gyermekek nagyon ötletes és szép jelmezekben érkeztek. A felvonulást a csoportok bemutatkozása kezdte, minden álarc mögé bújtatott „ismeretlen” elmondta társainak, hogy ki Ő és milyen jelmezbe öltözött. Vidám, felszabadult hangulatban telt a délelőtt. A gyermekek örömet fokozta, hogy a velük foglalkozó felnőttek is jelmezben voltak, ezáltal is hozzájárulva ahhoz, hogy egy igazán boldog, élményekben gazdag napot teremtsünk ovisaink számára.

Bartók Jánosné, óvodavezető

Katica csoport

Micimackó csoport (fotók: Garzó László)

AZ ÓVODÁSOK A SAJÓ PARTON

2017. 03. 22-én a Víz Világnapjára emlékeztünk. Színes papírokból hajót hajtogattunk a gyermekekkel, megbeszéltük a víz fontosságát és azt, hogy mennyire kell vigyázni a környezet, a víz tisztaságára, és nem szabad pazarolni a csapból folyó vizet. Délelőtt elsétáltunk a Sajó partra és vízre bocsátottuk a szép, színes hajókat.

Bartók Jánosné, óvodavezető

A gyerekek a Sajót tanulmányozták (fotók: óvoda)